և գլուխը, օրինակ ինչպես մրան մարդը ելնելաստ է մի կողմից դեպի մյուս։

3) Հիանալին տալիս են նոտան գրությունն և մի մարդ փնտիր կան տակերպից գրված է նոտան և հետևաբար առաջ և յետ ասելով կուրծքը և գլուխը, մի և նոյն ժամանակը փոքր ինչ բարձրացնում է բոլոր մարմինը կանտասկիրից։

Այս այս երկու գիրքին ամենքիսով կարելի է տալ հետևությունին թեզդուսանին։ Իսկ եթէ նա կարդացնում է չունչ առնալ, բայց իսկ գարտան է, գրան համար նոյնպես հնար ամենից կաց, այն է ասիասել, որ հետևոր սիրտը վեր ածել ինչպես մեզանում ասում են, իսկ այդ ամենքը գիտեն, մարդ բարգանին տալ, կամ փեստրով քիրը խուստաս ածել։

Երբոր ցնչաստիրենը վերանորոգուց, այն ժամանակը հանգիստ գրությունն անկարելի մեջ, թեկ տալ և մարմնոր մերել զանգան սպիտանեով և արարներով։

12) Դրան տարածներին խորհուրդ է տալի սառուցով և ձնով պատել մարմնոր։ Այդ ամենեին հարկաստ չէ։ Այլ գլուխը նպատակը, այն է, որ ատաիեան առ ատաիեան հիանալին տանեն տաք օդի մեջ։ Այդ պատճառաստ ցրտի տարածին զատնելուն պետ՝ ոչդրակի չը պետք է տարած տաք տեղեակը։ Շորերը հանելուն պետ պետք է մարմնոր գրաչոթիեանը ձեռով մերել և նայել ինչպես հիանալը սկսում է ուչքի գալ, նորան կանգ կամաց տանել առաստ տաք օթևանի մեջ։ Գնում մի չալի կոտրով մերել մարմնոր և ապա տալ թէչ և մի փոքր արաք, ի հարկ եթէ ոսմ կաց, առանչ լաս մի փոքր ոսմ։ Ուրեմն յուսամ, որ հանգաստի եղաս, որ հարգատ է ցրտի տարածին առաջնան առ ատաիեան տաք սենեակի մեջ տանել, և կամաց կամաց մերել մարմնոր։

13) Ատաքի հոտ գրեպանին խորհուրդ է տալիս տանել մաքուր օդի մեջ (ի հարկէ չատ լաւ է)... գրէն տաք ջուր ածել մի արշին բարձրությունից (Այլ կէս կամ արշինուկս լինի ինչ վեստաստաքան կարող է պատահել։) հոտ քաշել տալ քացախ, (անոգուտ է) յետոյ տալ քացախ կամ լիմոնով ջուր (անոգուտ է)։

Ի հարկէ, ատաքի հոտ գրեպանին (grapa) իսկոյն հեռացնելով սենեակից, ազատ և մաքուր օդի մեջ պետք է բարձրացած տեղերն թարգնել (բազարի ալյուտին, կրքալիները, գոտիին և ալ հատ տուղ բանկին) և յետոյ գլխին տալ ջուր ածել։ քիթի տակն բռնել նաչատիրի սպիրտ, սպանից հինգ եոթը կաթիլ ջրի հետ ածել բերանը։ Եթէ մրրանալուց երկիրդ չէ կաց հիանալի երեսը մանկանցնել բացատած պատուհանին։ Մարմնոր մերել սառը ջրով, սպիրտներով և վերջապես եթէ ուրիշ բան չի կաց ազատքով։ Այս մի նայն խորհուրդներն կարելի է կատարել և 14) արբեցածների օգնելու համար։

Այս 15) վերջի խորհուրդն է, որ տալիս է մեր 1873 թուի նպատամնուն օյուսցրը։ Դրան խորհուրդները խորհրդի համար բատարանին օգտակար են, բայց մի պակասություն կայ, այն է իսկոյնի ժամանակ ամէն մի փոքր և չնչին ատամքանի անգրաչչեանը (լուծել կամ փոխել) պետք է ուչքի գարձնել։ Ամենան ընտանեկի ոչնչ ուՇնենց տանը մի քանի խորհրդի դէմ գեղը և գրաչ ըլին իրանց սատկիչի կողմից։

Թէ և իմ գատաղությունս այս օրագրի յատկությանի վերաչ ատաչել երկար եղաս, քանց իրը յատկությանը, բայց ես ունենալով իմ նեղատաքությունս մեջ մի կողմից բարի նպատակը այդ յատկանի գրոյի, մի կողմից նոր նորությունը և սնանկական կարծիքներն, իսկ մես կողմից իմ ցանկությունը ատաչել նոր խորհուրդ տալ փրդ չիչեալ հարցանդրների մասին, երկրագրքի իմ գրքանը։ Ինձ մեռած է մարդ ասել որ կր ցանկանամ ի բոլոր սրտ այսպես նորածին գրքակիրներն որ մարդոր նոյնպես լինեն նոր և ատաչ, թանասան իրանցից հետևանան փոչին և պատասանան խորհրդածությունները։ Այնպես որ մեր Հայերի մասնոր գարչանան մեջ կարելի լինի ցանալաստ նել նոր ատաչն հոգի։

Բէյշ՚ատիան Գ. Քուչարեանց

ՆԱՄԱԿ ՄՕՍԿՎԱՅԻՑ

Դեկտեմբերի 9-ին (1872 թ.) Մոսկվայուն հայ ուսանողները ասին հայերէն ներկայացումն յօգուտ Բրնանց խեղճ ընկերներին։ Այս բարի միտքը ուս այս երկու տարի դաստ համահարիւն Մոսկվայի, մեր հայ ժողովրդեան կողմից։ Ինչպես անցեալ տարի, նոյնպես այս տարի հանդիսությունը բաւականին գոհաց. ամեն ծախսերը հանելով, 360 բուբլի արծաթ մնաց։

Ներկայացրին «Շուշանիկ» ողբերգությունը, հանդուցեալ Յակոբ Կարինեանի գործը, որի արժանաւորությունը և պակասությունները կարծեմ որ ամենին յայտնի է, միայն նա իմ կողմից այն կարող եմ ասել, որ այդ գործը մի դրամատիկական գործ չէ, այլ հեղինակի անձնական (եթէ չեմ սխալվում) զգայնությունն է։ Ես հոս ոչ կամ այս կամ այն գործող անձի բերնից դուրս են գալի, մինչեւ անգամ վազդէնն ու իրենան պարաք է համարում մի քանի զոմանանցիներ տալ հայերի մասին։ Միայն պէտք է խստասանել, որ այդ գրելիքները շատ դուռ է գալի մեր ժող վրդանանը, և ծիծաղ թէ վրդրնին արդեն յայտնի է «Շուշանիկը»։

Մասնաւորապես «Շուշանիկը» խոսդացին, թէ քանի կարելի է պահանջել տարին մի անգամ հանդես դուրս գնդանելից։ Ուսանողները ասիասել էին իրենց գրքերը խղճմտանքով տպագրել։ Բայց զարմանալին այն է, որ ոչ մեկի մեջ չեղաց ճշմարիտ արհեստագիտական ընդունակություն։ Օրիորդ Սոդանի Սոսեփանեանի մասին Շուշանիկի դերում, կասեմ միայն որ չը նայելով իւր գերի դժուարութեանը, նա յայտնել էր շատ ազդեցիչներ։ Խստասէր և ասուէր իւր գերը շատ գեղեցիկ և ժողովրդի միաց շատ բաւական։ Աւ հասարակ այս տարաց հայերէն ներկայացումը լաւ անցնցաւ, այնպէս որ ժողովրդից շատերը յայտնեցին իւրեանց ցանկութիւնը այս տարի գալ մի անգամ ևս տեսնել մարդերն իւրաց թատրոն։ Ապահովութիւնն ոչ ուսանողների հոսան իւրմանց ներկայացումն—միացնելով օգտակարը հանդիսական հոս, ժողովրդեանը բաւականութիւն, իւրեանց ընկերներին օգնութիւն տալով։—Պարտականութիւն եմ համարում ինձ այս ես ասելացնել, որ ս Սոսեփանեանի ընտանիքը ուսանողական այս ձեռնարկութեան ոչ միայն ներքնապէս մասնակից եղան, այլ նա անձնապես, չը խնայելով ոչ ժամանակ և ոչ աշխատանքնի մասնակցելով ներկայացման մեջ, օրիորդ Սոսեփանեանը յայտնի սատարում է իմ ասած խոսքերը։

Գեկտեմբ. 25-ին. 1872. Ե. Տ. Ե.

Հետեւեալ նամակը ստանում ենք Թիֆլիսի հայ-գրականական խմբից պ. Խմբագիր

Մենք ստորագրեալներս ուղարկած էինք, հետեւեալ նամակը «Մեղու Հայաստանի»։ խմբագրութեանը, բայց նա չը տպագրեց նամակը իր լրագրի մէջ, այլ հանեց միայն նրանից բովանդակութիւնը...։ Մենք չենք իմանում, ինչ հանգամանութիւն ունի «Մեղուի» խմբագրութիւնը քաղաքացիական գաղտնի վիրաւորանքի վրա, բայց ամեն տեղ ընդունված է, որ երբ մի լրագիր անգիտակցաբար մէկին զրպարտել է, նա իր ազնիւ պարտաւորութիւն պիտի հանարէ տպագրած անձի կողմից պատասխան ստացուելուվ, կամ հերքել, կամ ասել թէ ցանկանում է զղջանալ։ Բայց «Մեղուն» ուրիշ կերպով է հանդանում քաղաքացիական թիւնը, ուստի մեզ պրտում է մեզի դիմել ինքդրեալ տալել մեր նամակը մեր թերթի էջերի մէջ։

Մեծապատիւ խմբագիր («Մեղու Հայաստանի» լրագրի)

Խնդրում ենք մեզ տեղ տալ այս ծանուցումն և յայտնի ենք, որ առաջիկայ համարում նա կը տպագի, որովհետեւ պատասխանների կանոնները պահանջում են մեզանից բացատրել անորոյ յայտնուած իրողութիւնը որ տպած է մեր շաբաթական թերթի նոր տարվայ առաջին համարում, և որպիսի իրողութիւնը կարող է վիրաւորել ամէն մէկին մեր ընկերութիւնից, որոյորմէն անդադար մեռնել։

Մեղուի 1 համարում յունվար ամսի 6-ին 1873 ամի՝ ասած են հետեւեալ տողերը, քաղաքացի սատարարութիւնը պատմիլով թէ ինչպէս Աղգլեանց գերասանները մէկը, կորցնելով իր գեղեցկութիւնը ընկերեալ երկանչաստ չարեկամ ջեց, դիմում է Աղգլեանց դասարանը և վարձատրվում է երկամիսաստ ընկերութիւնից 2000 ռուբլով, ուսանցնում է գեղեցկանալու։

«Այս հանդամանքը չատ ազնիւ պիտի լինի և մեր գերասանների մէկի համար, որ ինչպես լսում էք մասնաւորապես վրան է կերել ապասաներ ստանալով։ Խորհուրդ ենք տալիս այդ պատչին գրեմ Աղգլեանց գասարանը, որ անկասկած կարդի յտչաստ նորան, վրատարեալ գնեմ 200 պէնս։ Այս ես վստանաստ է, վայ թէ այն ժամանակ չատ չատ ցանկանայ նա ազգասիրի մեռ վարձատրութիւն ստանալ։» Մեկ կողմը թատերական գասարանը վարձատրութիւնը պատանեան մէջ մեզը գարձնում ենք մեր ուշադրությունը վերադրելով մեր լրագրում տպած խոսքերի վրայ, գրքի իսկական էությունը բացատրելու համար, ինդրում ենք մեզ պահանջել մեր ազնասանցից, յայտնել մեզ թէ ինչպէս է հանդնում նա մեր գերասանների հանդեպ մեզ ասելով, այսինքն այդ մեզը որ գերասանական խմբին է վերաբերում և նեմ դա վերաբերում մեր խմբին։ Ուրեմն հվ է այդ գրեսանը։

Յոյսով ենք որ խմբագրութիւնը առանց յետ ձգելու կատարում բացատրել այդ հարցը, որովհետեւ հանդանակ զեպում մեզ կը մնայ ասել, որ մեր հարցնական թերթերից մեկի էջերում տարածում են զրպարտութիւն և խմբագրութիւնը չի ուզում հանդանալ բացատրել այդ զրպարտութիւնը։

Մենք կարծում ենք, որ գազ չէք հարցի բանը մեզանի այդ տեսակ վիրաւորանքի որ պիտի կրնվեին մեր ընկերներին, թէ ձեզ խնդանք, պատ։

Սաթենիկ
Գեորգեան Աբրամեանց
Գէորգ Զանգեան
Յովհաննէս Աներիկեան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

1 Ներքին 5% փոխառութեան արած տերաքի դուրս եկած առեանները, որոց տարած գումարը 1000 ռուբլի է։

8,299	4
15,030	41
4,830	30
18,123	41
5,739	42
18,355	37
16,347	33
12,502	37
10,207	15
13,072	8
15,419	26
8,772	21
556	14
4,938	9
12,434	20
14,212	38
16,808	1
852	19
14,786	12
5,302	6

***

Մեզ գրում են Զաքաթալից, որ դեկտեմբ. 30-ին այստեղ ներկայացրին բարեգործական նոր պատակով «Դալալ Աղա»՝ կատակերգությունը։ Զուտ արդիւնքը ծախսերը հանած մնաց 53 ռ. 50 կոպ., որ և բաժանեցին ազգասերներին։ Այդ բարի գործի յոյսդրաղը տիկին Եկատերինէ Զաքարանեան էր։

***

Մեզ հաղորդում են որ Ալէքսանդրապոլում գիտասրբութիւն ունեն հայոց նարկայացում տալ։

***

Դեբրեցեսում նորերում տրվիցաս հայոց ներկայացումներ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՍՊԱՆԻԱ

Եւրոպայի երկիրներից ոչ մէնը տէրան անընկեալ հաս վրդովմունքների և խռովութեանց հնեմարկիկցաս անցեալ տարուայ ընթացքում, որքան որ Սպանիան։ Ուրիշ երկիրներում, այդ միենոյն պատճառով հնարքներ տարատեսակներներ առաջացան առ հասարակ երկրի սահմանագրական հարցերի այս կամ այն տեսակ փոփոխութիւններից։ Բայց այդ բոլոր խռովութիւնները չէին գործ դրվում ամենվին լեգալական շարժումներով՝ ինչպիսին որ տեսնում ենք Սպանիայի մէջ։ Այդ կողմից, վերջինս (Սպանիան) բաւական է կանգնում Ենրեսյայի սեռ բանակցութիւնների հետ։

Այդ ենանցեալ տարուայ գարնանը հրատարակեցին գաստանագրեալ իր սպիտակ-գրքանի մէջ, գեռ մինչեւ ներկայ օրերս շարունակում է տարատարակ տարատեսակութիւնները, թէ ինչպէս անցեալ գարնանը Գոնսալվոյ VII-դ անուանուածը) նշանակեց հարուածներ կրեց այժմեան Ամադէյ թագաւորի զորքերից, և ստիպվեցաւ կիրարկել փոխանակ գաշտերի։ Այժմեան Կարլոսեան փարտիի գնդերը որոնց գլխաւորն է Գոնսալվոսի եղբայր Գոնս-Լիրնեսս դէ-Բուրբոնը, ուսելի ուսանողների խմբին է նմանում, քան թէ մի որ և իցէ կուսակցութեան կառավարութեան դէմ մաքառող ապատամարան զորքի։ Բացի գրանցից, վերջին ժամանակում, սկսեցին նոր յեղափոխական շարժում, այսպես անուանուած—կարմիր հանրապետականների կողմից։ Այդ շարժումը ևս յաջողութիւն չունեցաւ, որը եթէ գոնէ գար ինչպես երեւում է ապատամարների յայտարարութիւնից, Սպանիայում էլ պիտի կրնվեին մի՛նոյն զարհուրելի անցքերը, ինչ որ Փարիզի կոմունան էր անում.....

Շատ կարելի է հեշտ լինէր այժմեան Ամադէի թագաւորին, այդ արիւնհեղութեանց մի զրելդ հարուածով վերջ դնել, եթէ երկրի սահմանադրական կեանքը ևս գտնուած սատանաներով չը տարբերվէր։ Մին քանի ամսի մէջ հինգ անգամ նախարարութեան կրկնելն առաջացրեց Ամադեան նախարարութիւնը կազմվելու արտաքին կուսակցութիւնի ներկայացուցիչ Յօրիլի նախագահութեամբ՝ որը ստանում է զանազան նոր վերանորոգութիւններով՝ բարեկարգել երկրի անմիջապէս դրութիւնը։

Վերջին ժամանակում Յօրիլան ստանջարկեց Կորոնի ժողում, երկու նշանաւոր հարց—միոնը, ընդհանուր զինուորագրութիւն, իսկ միւսը, Պորտո-Ռիկոյում մէջ սարու կեռերի ազատութիւնը։ Այս վերջին որոշումը, ինչպես և կարելի էր սպասել, Կորոնէսի բազմաթիւ կուսակցութիւնների միջամտ հաւանութեամբ ընդունվեցաւ։

Սարանով նախարարութեան նախագահ Յօրիլան, մի կողմից ամրացրեց իւր խանտաստրութիւնը, իսկ միւս կողմից պահաս օգուտ չը բերեց Ամադէի թագաւորի գահին, իսկ ինչ որ վերաբերում է Կարլիստական մասին, Յօրիլան կարծիքով՝ այդ սարկաստիրենը կը ջնջվի այն օրից, երբ այլ ևս մի ապատամարչի լինել կարող մէջ, որը արգէն քանի տարի է շարունակում է իւր զրելդ ընդհանարութիւնը Սպանիայի ազատութեան դէմ։ Պ. Յօրիլան տարու կեռերի ազատութեան առաջարկած հարցը Սպանիան նախարարութեան ամէն էլ ձգնաժամը առաջացրեց, որովհետեւ Յօրիլան նախարար ընկերները, հանձնայն չէին, իրանց գլխաւորի կարծիքի հետ, այդպիսի անմամանակ ազատութեան համար։ Բայց թագաւորը համարում էր Յօրիլան մարդին, այդ պատճառաստ էլ, մին քանի անհամաձայն նախարարները արձակուրդ տուին, որոց մէջն էր և զրանական մասի նախարար, Բաւիս-Գոմէսը, որը համարվում է իրրև ձեռատար և ամենաշնորհաւոր նախագահ մէջ։ Ի հարկէ, այդ առնի հետանալը գաշտոնից, կուսակցությունը իւր նշանակությունը, և կը հարուածի բաւականին Սպանիայի կրկնիսին։

Այն վերանորոգութիւնը ինչ որ արեց Յօրիլան նախարարութիւնը Պորտո-Ռիկոյում վերարկեցնելու, կարելի է ասել որ Եւրոպայի մէջ ամենամեծ հանգիստութիւն զարթեցրեց ամբողջ ազատութիւնների կողմից։ Իսկ Կարլոսի մասին միենոյն տարվանում ցնցվանն գրաւակութիւնը ազատութեան պատճառաւորել բաւականին լայնար տարի էր կրնոյ նպատակը իրագործելու։ Այս տարուայ սկզբում՝ արդէն Միապետականների արտաքին գործոց նախարար պ. Ֆիլը, ուղղեց մի ծանուցագիր Սպանիայի կառավարութեան, բացատրելով որ այդ սեռակ խիստ և ազորիների վարմանքը